

MAGYAR KOSÁRLABDÁZÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

ETIKAI KÓDEX

2016

MAGYAR KOSÁRLABDÁZÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE
HUNGARIAN BASKETBALL FEDERATION

SZÉKHELY: 1146 BUDAPEST, ISTVÁNMEZEI ÚT 1-3.

Telefon: 06-1/460-6825

Telefax: 06-1/252-3296

Adószám: 19012504-2-42

Bankszámlaszám: 10300002-20316431-00003285 [MKB Bank]

E-Mail: mkosz@hunbasket.hu

Internet honlap: <http://www.kosarsport.hu>

Megtárgyalta és elfogadta az MKOSZ ELNÖKSÉGE 2016. június 21-én.

Módosította az MKOSZ ELNÖKSÉGE 2017. február 9-én tartott ülésén.

„A törvény szerint valaki akkor bűnös, ha megsérti mások jogát. Az etika szerint akkor, ha fontolgatja, hogy ezt megteszi. „(Immanuel Kant)

1. Előszó

*Az etika mint a gyakorlati filozófia alapvető része erkölcsi jelenségekről szóló tudomány, azoknak az erkölcsi tényeknek az elemzésére és filozófiai megalapozására törekszik, amelyekből le lehet vezetni a mindenkori emberi cselekvés normáit. Az etika alapkérdése, hogy mi a jó, és mi a rossz. Az etika a személyes **felelősséghez** kötődik, az emberért, a másokért, a környezetért vállalt felelősséghez. Aki etikusan akar viselkedni, döntést hozni, nem kerülheti meg az etikai normákat még akkor sem, ha azok a különböző szakterületeken más és más formában öltenek testet. Az etika a döntések, a cselekvések finom szabályozására való, mert nem lehetséges minden cselekvés, a cselekvés minden elemét hatalmi, jogi eszközökkel vagy szerződésekkel szabályozni.*

*A **lelkiismereti** ítélet feltétlenül kötelező az ember döntéseire. Az egyén felelőssége, hogy az akarat szabadsága által a jóra vagy a rosszra tör. Az embernek kiszámíthatónak kell lennie, hogy megbízhatónak tartsák, mert minden jó kapcsolat alapja a **bizalom**.*

A Nemzetközi Kosárlabda Szövetség Etikai Kódexére (FIBA Code of Ethics) épülő jelen Etikai Kódex szándéka annak biztosítása, hogy a kosárlabdát az etika, az őszinteség, az átláthatóság, a demokrácia, a hitelesség, a méltóság, a professzionális magatartás és a fair play keretei között szervezzék és játsszák!

Az Etikai Kódex alapelve, hogy a fair play által képviselt etikai elvek nem önkéntes választáson alapulnak, hanem szerves alkotórészei a sport minden területének.

Az Etikai Kódex lényege a hosszú távú elkötelezettség, amely az MKOSZ stratégiájának fejlődésének etikai alapjául szolgál.

Az Etikai Kódex célja, hogy segítse a kosárlabda valamennyi érintettjének együttműködését a sportág népszerűsítését, presztízsét, társadalmi elismertségét.

2. Az Etikai kódex hatálya és alkalmazása

Az Etikai Kódex hatálya kiterjed az MKOSZ valamennyi, cselekedeteikért felelősségre vonható érintettjére állampolgárságra való tekintet nélkül, és függetlenül attól, hogy milyen minőségben, beosztásban, formában tevékenykednek a kosárlabda sportágban.

- 2.1 Sportszakemberek (beleértve a klubtulajdonosokat, hivatalos személyeket és munkatársakat)

- 2.2 A játékosok, edzők, játékosokat segítő személyzet (beleértve a csapatvezetőket, orvosi, egészségügyi személyzetet, stb.), játékvezetők, ellenőrök és FIBA, MKOSZ engedéllyel működő játékosügynökök.
- 2.3 FIBA és MKOSZ eseményre pályázó szervezetek, városok, beleértve az esemény szervezésére létrehozott helyi szervező bizottságokat is.

3. Az Etikai Kódex követelményei

- 3.1. Az MKOSZ szabályzatai kivétel nélkül mindenre vonatkoznak, így az MKOSZ érintettjeinek igazodniuk kell a Kódex előírásaihoz, beleértve az Előszóban említett normákat is.
- 3.2. Az MKOSZ minden érintettjének alázatot és hűséget kell tanúsítania a FIBA, az MKOSZ elvei és a kosárlabda sportág iránt, és semmit sem tehetnek, amivel szégyent hozhatnának a sportra.
- 3.3. A fair play szellemisége, kell, hogy áthassa a kosárlabda minden érintettjének gondolkodását és cselekedetét.
- 3.4. Tiszteletben kell tartani a FIBA és az MKOSZ Alapszabályát és egyéb szabályzatainak előírásait, illetve ezen szervezetek döntéseit.
- 3.5. Tiszteletben kell tartani a kosárlabdában kötött személyes, üzleti, illetve gentlemen's agreement elvek alapján kötött szerződéseket, és ne bátorítsanak másokat ilyen szerződések, megállapodások megszegésére.
- 3.6. A kosárlabda érintettjeinek távol kell tartaniuk magukat minden olyan tevékenységtől, amely törvénytelen, tisztességtelen módon befolyásolhatja a kosárlabda mérkőzések végkimenetelét, az MKOSZ tevékenységét, a sportbaráti kapcsolatokat, a fair play szellemiségének megvalósulását.
  - 3.6.1 A kosárlabda érintettje ne vállaljon illetve ne folytasson olyan tevékenységet, amely hivatásához méltatlan, illetve olyan megbízatást, amely veszélyezteteti szolgálatának jogszerű, pártatlan befolyástól mentes ellátását.
  - 3.6.2 Tilos a meghatározott és jogszerű járandóságokon kívüli ajándékok, pénzüsszegek, jutalékok, vagy más juttatások, játékosok által, hivatalos személyek által történő elfogadása, vagy felajánlása.
  - 3.6.3 Tilos a korrupció, a megvesztegetés, a hatalommal, a pozícióval való visszaélés, az ún. bundázás. A korrupció nem kizárólag megvesztegetést, hanem romlást, megsemmisítést, tönkremenést is jelent.

- 3.6.4 Tilos a doppingolás, a tiltott teljesítménynövelő szerek és módszerek használata, mert ez nemcsak jogi, hanem sportetikai kérdés is, hiszen megkérdőjelezi az így elért sikerek sportértékét.
- 3.6.5 Tilos bűnügyben, vagy más nem megfelelő tevékenységben, pl: olyan sportfogadásban, vagy más módon történő spekulációban való részvétel, amely a mérkőzés eredményét tiltott módon befolyásolhatja.
- 3.7. Az Etikai Kódex alapján a kosárlabda minden érintettjének jogkövető magatartást kell tanúsítani, akkor is, ha a jogszerűség hátrányosan érinti.
- 3.8. A kosárlabda sportot a tagság és az érintettek képviseleti elve alapján a szakszerűsége törekedve, a dilettantizmus, a kontárkodás etikai vétségét mellőzve a nyilvánosság elve szerint kell működtetni.
- 3.9. Biztosítani kell, hogy a diszkrimináció, a zaklatás – pszichoterror, a rágalmazás, a visszaélés bármely formája ellen minden szinten fellépjenek, és megfelelő eljárási rendek kerüljenek kidolgozásra az ilyen megnyilvánulások ellen.
- 3.10. A kosárlabda- szervezeteket átlátható és fair módon kell működtetni részrehajlás és korrupció mentesen, nyílt és demokratikus választásokkal, folyamatokkal, az összeférhetetlenség kizárásával.
- 3.10.1 A kosárlabdát őszintén, becsületesen, rangjához méltóan kell képviselni.
- 3.10.2 A felelősség, lojalitás, és kezdeményezés olyan alapvető tulajdonságok, melyekhez a kosárlabda képvisellete illetve a szervezetek működtetése során igazodni kell!
- 3.10.3 Az is erkölcstelen, ha valaki jót sem cselekszik, noha cselekedhetne, mert az ember tökéletessége nem abban áll, hogy nem tesz rosszat, hanem abban, hogy megteszi a jót.
- 3.10.4 A szubjektíve jó cél nem igazolhat objektíve rossz eszközöket
- 3.11. A demokratikus és nyílt választások érdekében a tisztségekre kandidáló jelölteknek a FIBA és az MKOSZ Etikai Kódexeiben megfogalmazott elvek alapján kell tevékenykedniük.
- 3.12. A kosárlabda érintettjeinek garantálniuk kell a játékosok biztonságát, orvosi ellátását és az esemény rangjához méltó körülményeket.
- 3.13. A kosárlabda érintettjeinek nem csak érdekeiktől vezérelve, hanem a tárgyilagosság, az igazságosság és a becsületesség elve alapján kell döntéseket hozniuk.
- 3.14. A kosárlabda érintettjei ne hozzanak nyilvánosságra bizalmas jellegű információkat.
- 3.15. A kosárlabda érintettjeinek az empátia és a tolerancia elvei alapján törekedniük kell más érintettek problémájának megoldására is.

- 3.16. Az odafigyelés képessége meghatározza emberi kapcsolataink minőségét, mely attól függ, mennyire értünk meg másokat, hogyan kezeljük őket. A méltányossági elv szerint nem szabad kihasználni mások kényszerhelyzetét, esetleges tájékozatlanságát.
- 3.17. Törekedni kell a személyiség tiszteletére és védelmére, a partnerek tartalmi és formai megbecsülésére. Tilos a hírnévrontás, mások rossz hírének keltése, hamis tények állításával, hangoztatásával, vagy valós tények hamis színben való feltüntetésével.
- 3.18. Önismeret, önértékelés (önkontroll), lelkesedés, kitartás, motiváció, olyan erkölcsi normák, amelyek segítségével sokat tehetünk azért, hogy céljaink megvalósuljanak.

4. Az Etikai Bizottság szerepe/ Az Etikai Kódex megszegése

- 4.1 Az Etikai Kódex elfogadásával az MKOSZ arra törekszik, hogy az etikai normák érvényesítésével is segítse fenntartani az MKOSZ szakmai, intézményi integritását.
- 4.2 Az MKOSZ elnöksége létrehozta a három állandó tagból álló Etikai Bizottságot, amely felkérésre, vagy saját kezdeményezésre, az etikai szempontokból megítélhető vitás helyzetekben foglal állást, törekedve a konfliktusok megoldására.
- 4.3 Az Etikai Bizottság elsődleges célja, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel segítse az Etikai Kódexben rögzítetteket és az MKOSZ gyakorlatát összhangba hozni.
- 4.4 Annak érdekében, hogy az Etikai Kódexben rögzített etikai normák az MKOSZ életében érvényesüljenek, minden érintett köteles együttműködni az Etikai Bizottsággal.
- 4.5 Az Etikai Bizottság feladata, hogy vizsgálja az Etikai Kódex esetleges megszegésével kapcsolatos ügyeket, majd azt követően tájékoztassa az MKOSZ főtitkárát annak eredményéről.
- 4.6 Az Etikai Bizottság szigorúan bizalmasan kezeli a működése során tudomására jutott információkat.
- 4.7 Az Etikai Kódex állítólagos megszegésével kapcsolatban az MKOSZ tagjai, érintettjei a főtitkár által kezdeményezhetnek eljárást, kérhetnek állásfoglalást az Etikai Bizottságtól.
- 4.8 Névtelen bejelentésekkel a korrekt eljárás érdekében az Etikai Bizottság nem foglalkozik.
- 4.9 Az eljárás kizárólag az előző 1 (egy) évben történt eseményekre vonatkozhat. A folytatólagosan elkövetett etikai vétség esetén a határidő alkalmazása szempontjából a legkésőbb megvalósult cselekmény időpontja az irányadó, azonban a vétség elbírálásánál az egymással összefüggő vagy hasonló jellegű korábban történt cselekmények is figyelembe vehetők.

- 4.10 A bejelentésnek konkrétan kell lennie: Fel kell tüntetni az etikai norma ellen vétő nevét, a cselekmény helyét, időpontját, továbbá a rendelkezésre álló bizonyítékokat (pl. tanúk, tárgyi bizonyítékok stb).
- 4.11 A bejelentést meg lehet tenni szóban vagy írásban az MKOSZ főtitkáránál.
- 4.12 A szóban tett bejelentésről jegyzőkönyvet kell felvenni, melyet alá kell írnia a bejelentőnek, a bejelentést fogadónak és a jegyzőkönyvezetőnek.
- 4.13 Az eljárás során az Etikai Bizottság jogosult jogi tanácsadó vagy más szakértő segítségét igénybe venni.
- 4.14 Az ügy megfelelő kivizsgálását követően az Etikai Bizottság határozatban vagy elutasítja a beadványt, vagy tájékoztatja a főtitkárt az Etikai Kódex megszegéséről és a további intézkedésekkel kapcsolatos javaslatokról.
- 4.15 Az Etikai Bizottság hatáskör hiányára hivatkozó elutasító határozata ellen fellebbezéssel nem lehet élni.

5. Az Etikai Kódex megszegésével járó szankciók

- 5.1 A szükséges bizonyítékokkal alá nem támasztott gyanú esetén semmiféle olyan intézkedés nem alkalmazható, amely a bepanaszoltnak hátrányt okozhat.
- 5.2 A bepanaszoltat minden esetben meg kell hallgatni, kivéve, ha az eset összes körülményéből következően egyértelmű, hogy a bejelentés alaptalan.
- 5.3 Az Etikai Bizottság nem rendelkezik közvetlen szankcionálási hatáskörrel.
- 5.4 Amennyiben bizonyítottan találja a bejelentésben megjelölt etikai normasértést az alábbiakról dönthet:
  - 5.4.1 határozatban állapítja meg az etikai normasértés megtörténtét, és elrendeli annak nyilvánosságra hozatalát az MKOSZ honlapján keresztül,
  - 5.4.2 fegyelmi eljárást kezdeményez, amennyiben az etikai normasértéssel egyúttal fegyelmi vétség gyanúja is felmerül,
  - 5.4.3 büntetőfeljelentésre hívja fel a főtitkár, illetve az MKOSZ elnökének figyelmét, amennyiben az etikai normasértés egyúttal bűncselekmény alapos gyanújára ad alapot.
  - 5.4.4 az Etikai Bizottság 5.4.2 szerinti fegyelmi eljárás kezdeményezése és 5.4.3 szerinti büntetőfeljelentésre történő felhívása ellen nem lehet panasszal élni!
- 5.5 Az Etikai Bizottság határozatát a bejelentővel, a sértettel és a bepanaszoltal írásban kell ismertetni. Az Etikai Bizottság határozatával kapcsolatban a határozat kézbesítésétől számított 8 napon belül panasszal lehet fordulni az MKOSZ Elnökéhez.

Amennyiben az érintettek bármelyike az Etikai Bizottság határozatával kapcsolatban panasszal él az MKOSZ Elnökénél, akkor a határozat végrehajtására ennek halasztó hatálya van.

6. Az MKOSZ saját hatáskörében, saját eljárási rendjének megfelelően vizsgálhatja az Etikai Kódex állítólagos megszegésével kapcsolatos eseteket, kivéve, ha az közvetlenül az MKOSZ-t érinti. Ebben az esetben az ügy a FIBA Etikai Bizottságának hatáskörébe kerül.

Az etikus gondolkodásnak, cselekvésnek alapvető, meghatározó szerepe van a sportkapcsolatokban. „ Egy ember valódi jelleme abból mérhető le igazán, hogy mit tenne akkor, ha soha senki nem tudná meg. „ (Thomas Macaulay)

A SPORTOLÓK ETIKÁJA

A Játékosok Etikai Kódexe

A játékosok a kosárlabda társadalom leginkább reflektorfényben levő szereplői. Kulcsfontosságú részükről az etikai normák betartása, hiszen a pályán és azon kívüli viselkedésükkel közvetett módon példaként szolgálnak, hatást gyakorolnak a sportág minden területére, valamennyi szereplőjére.

1. Kötelezettségek a sportággal szemben.

- A kosárlabda sportágban szereplő játékos tevékenységét - a pályán és a pályán kívül egyaránt - a sportág iránt mutatott alázattal végezze.
- Ismerje részleteiben és tartsa tiszteletben a rá vonatkozó játék- és, versenyszabályokat, a-versenykiírásokat, semmi nem indokolhatja a szabályok, szabályzatok tudatos kijátszását, megszegését.
- A sportág fejlődése és népszerűsítése érdekében tudása maximumát nyújtsa mind az edzéseken, mind a mérkőzéseken, és kamatoztassa megszerzett technikai és taktikai ismereteit.
- Felkérés esetén működjön közre a kosárlabda szakemberek gyakorlati képzésében valamint a társadalmi szerepvállalást célzó jótékonyági illetve bemutató eseményeken (pl. edzőképzés- továbbképzés, játékvezetői tanfolyamok, bemutató edzés, intézmények látogatása, gála stb).

2. Kötelezettségek a saját csapattal szemben.

- A kosárlabda csapatjáték, ezért a játékos cselekedetei során elsősorban a csapat érdekeit tartsa szem előtt, mert felelősséggel tartozik a csapat minél hatékonyabb működéséért, teljesítményéért.
- Fogadja el a csapatban kijelölt helyét, legyen tekintettel a közösségen belüli hierarchiára.
- Tartson fenn kölcsönös tiszteleten alapuló jó kapcsolatot a csapathoz tartozó és annak mindennapi működését segítő személyekkel (pl. csapatvezető, orvos, gyúró, szertáros stb.)

3. Kötelezettségek az edzővel szemben.

- Fogadja el az edző szakmai utasításait. Tartsa tiszteletben az edző jogait, feladatait, hatáskörét és irányító szerepét.
- Fogadja el az edző döntéseit még akkor is, ha azok személyét kedvezőtlenül érintik.
- Észrevételeit, meglátásait, egyéni véleményét mértéktartó kommunikációval, a megfelelő helyen és időben közölje az edzővel.

4. Az ellenfél tiszteletben tartása.

- Viselkedjen tisztelettudóan, udvariasan az ellenfél csapatának játékosaival és a csapathoz tartozó személyekkel, az ellenfél szidalmazását semmi nem indokolhatja.
- Képviselje a nemes ellenfél szemléletet az ellenségkép felfogással szemben. Úgy viselkedjen másokkal, ahogy elvárja, hogy mások viselkedjenek.
- Tartsa szem előtt a FAIR PLAY szellemiségét, melyet sért a mindenáron való győzni akarás, a pályán az ellenfél legyőzésére sportszerű eszközökkel törekedjen, ne a megsemmisítését, a megalázását tekintse céljának.

5. A hivatalos személyek (pl.: játékvezetők, mérkőzésellenőrök, versenybírószági elnökök) tiszteletben tartása.

- Bízson a hivatalos személyek pártatlanságában, együttműködési szándékuk megvalósításában, viselje méltósággal a rá nézve kedvezőtlen észrevételeket, döntéseket is.
- Fogadja el a játékvezetői ítéleteket, mert a játékvezetők, ahogy a játék többi szereplője sem tévedhetetlenek.
- Álláspontját, véleményét a szabályok által meghatározott keretek betartásával, tapintatos kommunikációval fejezze ki.

6. A játékosok önmaguk iránti felelőssége.

- A magánéletben is képviselje a sportág által közvetített értékeket.
- A sportolás mellett lehetőségei és képességei szerint tanuljon, szélesítse látókörét, biztosítva ezzel a jövőjét a civil életben.
- Legyen önkritikus teljesítménye értékelésekor, törekedjen az objektivitásra, elősegítve ezzel a szakmai és személyiségfejlődését a játékban.
- Jellemezze sikerorientáltságot, méltósággal kezelje a győzelmet és viselje a vereséget.
- Folytasson egészséges életvitelt, táplálkozzon tudatosan.
- Tartózkodjon a sportolóhoz méltatlan, önpusztító életmódtól (pl.: mértéktelen alkoholfogyasztás, drogfogyasztás, dohányzás, stb).
- Megengedhetetlen a tiltott teljesítményfokozó, eszközök, szerek és módszerek használata.

7. Kötelezettség a közönséggel és a médiával szemben

- A játékos törekedjen a partneri viszony kialakítására a közönséggel.
- Kerülje a provokáló viselkedést és kezelje közömbösen a személyét érintő sportszerűtlen megnyilvánulásokat.
- A médiának adott nyilatkozataiban – az eredmény alakulásától függetlenül – őrizze meg tárgyilagosságát, elfogultság nélkül ragaszkodjon az igazsághoz és a tényekhez.

„Nem a képességeink mutatják meg, hogy kik vagyunk, hanem a döntéseink”

J.K. Rowling

II. sz. Melléklet

A SPORTVEZETŐK ETIKÁJA

Kidolgozás alatt!

AZ EDZŐK ETIKÁJA

Az edző meghatározó szereplője a sportolókat felkészítő szakmai csapatnak. A növekedésben és fejlődésben lévő gyermektől kezdve a felnőtt sportolókig tudományos igényű felkészültséggel, korszerű ismeretek birtokában, pedagógusi érzékkel kell, hogy foglalkozzon a rábízott személyekkel.

Az edzői pálya önként vállalt hivatás, mi több küldetés. Az edző akkor tud eredményes és sikeres lenni, ha rendelkezik olyan szakmai felkészültséggel és személyiségbeli alkalmassággal, hogy képes legyen kezelni az emberi kapcsolatokat, valamint biztosítani az edzés és versenyzés hatékonyságát. –Fontos tényező, hogy a játékosok, sportolók válaszreakciói többségében érzelmi indíttatásúak és nagymértékben befolyásolják az edző viselkedését. Ezek a megnyilvánulások sok odafigyelést igényelnek, mert jelentős hatással vannak az edzői döntésekre. Az edző sikerét meghatározó tényező az, hogy tevékenysége során megfelelően tudja-e alkalmazni az érzelem és a racionalitás összhangját, milyen kapcsolatot tud teremteni a munkatársaival és a rá bízott személyekkel.

Az eredményes kapcsolatok sikeres menedzseléshez nélkülözhetetlen az én-tudatosság, az önmenedzselés és a társas tudatosság. A sikeres társas érintkezéshez szükség van arra, hogy mind a saját, mind a másik személy érzelmeivel tisztában legyünk. Ekkor lehet egyértelmű és világos a kommunikáció és sikeres a konfliktuskezelés.

1. **Személyes kompetencia:** a lelkiismeret, a felelősség, a bizalom, valamint az igényesség és az egyéni ambíció megjelenése a cselekedetekben.

Az edző személyiségével kapcsolatos általános etikai normák, kötelezettségek a sportággal szemben:

- A kosárlabda sportágban működő edző tevékenységét a sportág érdekében, a kosárlabda sport iránt mutatott alázattal végezze.
- Az edző ismerje sportága hazai és nemzetközi történetét, kiemelkedő eredményt elért személyiségeit, példaképeit, erősítve ezzel sportolóiiban a hagyomány tiszteletét és a sportághoz való hűséget.
- Az edzőtől elvárható a hatályos versenykiírás, a játék-és versenyszabályok, az etikai kódex, a fegyelmi szabályzat pontos ismerete. Döntéseit a szabályzatok szellemében kell meghoznia, kerülve azok kijátszásának kísérletét.
- Az edző kötelezettsége a testi és a lelki egészsége fenntartása mellett, tudását, képességeit folyamatosan fejleszteni a kitűzött képzési cél megvalósítása érdekében.
- Az edző felelőssége, hogy az utánpótlás korosztályokban csak a jól elsajátított technikai ismeretek birtokában kezdje el a taktikai képzést.
- Az edző mindig és minden körülmények között tartsa és tartassa be a „fair play” szellemiségét.
- Az edző tevékenységében megengedhetetlen a tiltott eszközök, tiltott szerek használata, pl. dopping, drog, stb.
- Az edző legyen következetes, megfontolt, határozott, tárgyilagos és közvetlen a sportolókat érintő döntések meghozatalában.
- Az edző erkölcsi kötelezettsége az önkontroll, mutasson példát sportolóinak.
- Az edző a sportoló életének részese, társa a sikereiben és kudarcaiban egyaránt. Támogatóan foglalkozzon a játékos sporton kívüli tevékenységével (iskola, tanulmányok, pályaválasztás, munka, családi környezet stb.)

- Az edző köteles tervszerűen felépített és folyamatos munkát végezni, időszakosan értékelnie kell munkájának eredményességét és a rábízott sportolók fejlődését.

2. Társas kompetencia: a társas tudatosság, a kapcsolatok tudatosságának megjelenése a cselekedetekben, a kapcsolatok menedzselése.

Az edző tevékenységével kapcsolatos társas etikai normák, kötelezettségek a sportág szereplőivel szemben:

- Az edző minden lehetőséget kihasználva támogassa a kosárlabda sportágot, a megszerzett tudást, tapasztalatot, a szakmai féltékenységet mellőzve adja tovább a sportágban tevékenykedő szakembereknek (konzultáció, publikáció, edzőképzés, edzőtovábbképzés stb.).
- Az edző a lehetőségeihez mérten a legkorszerűbb szakmai ismeretek alapján, azokat következetesen alkalmazva meg kell, hogy óvja a rábízott sportolók egészségét.
- Az edző köteles az azonos képességű sportolók számára az esélyegyenlőséget biztosítani.
- Az edző az utánpótlás korú sportolókat fokozott felelősséggel, az életkori sajátosságok figyelembe vételével, a korosztályokra jellemző pedagógiai módszerek alkalmazásával tanítsa és képezze.
- Az utánpótlásedző kiemelt feladata a sportolók szüleivel, az iskolájukkal és a pedagógusaikkal történő kapcsolattartás.
- Az edző köteles figyelembe venni a sportági szakszövetség szakmai alapelveit, szakmai stratégiai programját.
- Az edző határozottan és cselekvően tegyen különbséget az ellenfél és az ellenség fogalma között. Viselkedjen sportszerűen az ellenfél játékosaival, edzőivel és más szakembereivel.
- Az edző a győzelemre csak sportszerű eszközökkel törekedjen, kerülve a szabálytalan, etikátlan módszerek alkalmazását, az ellenfél megalázását és a megsemmisítés taktikáját.
- A mérkőzés folyamán az edző tartózkodjon az ellenfél megfélemlítésétől, a tudatosan alkalmazott durva, erőszakos játékfelfogástól.
- Az edző nem szólíthatja fel csapatát levonulásra, a mérkőzés feladására, mert mindezek súlyosan sértik a „fair play” szellemiségét a jogi- és etikai normákat.
- Mindenkiel előfordulhat, hogy hibázik, ezért az edző megértően cselekedjen minden a sportág minden érintettjével szemben. Tanúsítson önmérsékletet a csapata számára kedvezőtlen játékvezetői ítéletek esetén, viselje méltósággal a vélt, vagy valós sérelmeket.
- Az edzőnek a közönséggel szemben is meghatározó szerepe van a sportszerű, partneri viszony kialakításában. Minden körülmények között kerülnie kell a szurkolókkal szembeni provokáló viselkedést.
- Az edző mindig működjön együtt a médiákkal, megnyilvánulásaiban, nyilatkozataiban törekedjen a tárgyilagosságra, kerülje az ellenfelet, a játékvezetőket és a sportág egyéb szereplőit illető sértő megjegyzéseket.

3. Az edzői életpálya megbecsülése, befejezése

Az edzők a kosárlabda sportág fontos, nélkülözhetetlen személyiségei. Meg kell felelniük a velük szemben támasztott követelményeknek. A pályafutásuk során a személyüket megillető elismerésben kell részesülniük.

Azokat a szakembereket, akik az utánpótlás nevelésben, felnőtt szinten, az élvonalban és a nemzeti válogatottaknál figyelemre méltót, kiválót alkotnak, és eredményességükkel növelik a sportág társadalmi elismertségét, az MKOSZ-nek és a tagszervezetinek elismerésben kell részesítenie.

Létre kell hozni az edzői életpálya modellt, a fiatal szakembereknek lehetőséget kell adni a karrierépítésre, megvalósítható jövőkép kialakításra.

A JÁTÉKVEZETÉS ETIKÁJA

A játékvezetők és a játékvezetőket kiválasztó, képző, foglalkoztató, ellenőrző és minősítő feladatot ellátó, az MKOSZ felügyelete alatt működő Játékvezetői Bizottság és tagjai megkülönböztetett figyelemmel kísért szereplői a kosárlabda sportágnak. Ez indokolja, hogy tevékenységüket minden szempontból jogkövetően, az etikai normák betartásával, mértéktartóan, toleránsan és empatikusan kell végezniük. Cselekedeteiket, döntéseiket a felelősség érzése, a lelkiismeret, a bizalom, a fair play szellemisége és a sportág iránti alázat határozza meg.

Ezek az elvárások felértékelik a kiválasztás, a képzés, az alkalmasság kérdését, mert a játékvezetőknek erkölcsi fedhetetlenségre, magas szintű szakmai felkészültségre és érzelmi intelligenciára van szükségük.

A: Kötelezettségek a sportággal szemben:

A játékvezető kötelezettsége, hogy a szabályok következetes betartásával gondoskodjon a játék folyamatosságáról és vonzó érdekességéről, amelyet nem szakítanak meg felesleges szünetek. Törekednie kell arra, hogy a mérkőzés sportszerű keretek között kerüljön lejátszásra. Az ellenfelet vagy a nézőket hergelő, teátrális gesztusokat, megmozdulásokat szigorúan meg kell büntetni.

1. A játékvezető részéről elsődleges követelmény a játékszabályok és magyarázataik, valamint a játékvezetői mechanika és a mindenkor érvényben lévő versenyszabályok minél pontosabb ismerete és alkalmazása. Alapvetően fontos, hogy közreműködésével maximálisan érvényesítse a játékszabályok szellemét.
2. A játékvezetőnek mindent meg kell tennie (edzésekkel, önképzéssel, továbbképzéssel, távoktatásban való részvétellel, stb.), hogy fizikailag és mentálisan is jó állapotban legyen. Képesnek kell lennie a leggyorsabb játék követésére és arra is, hogy döntéseit a lehető legjobb helyről tudja meghozni.
3. Amennyiben nincs megfelelő állapotban a mérkőzés levezetésére (betegség, sérülés, magánjellegű okok következtében), ne vállalja a játékvezetésre való felkérését.
4. A játékvezető megjelenésével, magatartásával, gesztusaival is hatással van a mérkőzésre, ezért legyen mindig ápoltság, és pontos. Jelzései legyenek előírászerűek, kommunikációja udvarias, rövid és határozott.
5. A jó teljesítményhez erőteljes motiváltság és lelkesedés szükséges. Bármilyen színvonalú is a mérkőzés, azt mindig annak tudatában kell vezetnie, hogy a résztvevő csapatoknak, a játékosoknak éppen az a legfontosabb. A játékvezető soha nem mutathat unottságot, lekezelő magatartást, figyelmetlenséget „Mindig legyél jelen ott, ahol vagy!”
6. Legyen mindig pártatlan, a mérkőzésen a fair play szellemiségét előtérbe helyezve ítélkezzen azért, hogy mindkét csapatnak egyenlő esélye legyen a győzelemre.
7. Legyen bátorsága a népszerűtlen döntéseket is meghozni, lépjen fel határozottan, ne hagyja magát rossz irányba befolyásolni, bármilyen nagy nyomás is nehezedik rá.
8. Ne váljon a mérkőzés főszereplőjévé, igyekezzen a játékszabályok következetes és szigorú betartatása mellett észrevétlen maradni.
9. A játékvezető a sportág minden érintettjével szemben tanúsítson korrekt magatartást, kulturált viselkedést.

B: Kötelezettségek a csapatokkal szemben:

A játékvezetés etikája megköveteli a csapatokkal szembeni tiszteletet.

1. A játékvezető törekedjen arra, hogy a csapatok képviselőivel (csapatvezető, klubelnök, technikai vezető, edző, segédedző stb.) való kapcsolata sportbaráti, toleráns és empatikus legyen. Indulatosan, trágár módon soha nem kommunikálhat még akkor sem, ha megsértik vagy provokálják őt. A játékvezetőt érő atrocitásokat az MKOSZ illetékes bizottságának tudomására kell hozni.
2. A játékvezető a klub által normál vendéglátásnak tekinthető figyelmességet, vagy a szabályzatban előírt ellátást (pl. szendvics, üdítő bekészítése a mérkőzés előtt vagy után) elfogadhatja, de nem kérhet, és nem fogadhat el kiemelt, vendéglátást.
3. A hivatalos események fogadásain, bankettjein a játékvezetők részt vehetnek, lehetőleg együtt jelenjenek meg, közös asztalnál foglaljanak helyet, és kerüljék a csapatok képviselőivel való négy szemközti beszélgetéseket.
4. A játékvezetőnek vissza kell utasítania a csapatok illetve azok képviselői által kínált extra ajándékokat, szolgáltatásokat. Kivételt képeznek a kis értékű ajándéktárgyak (pl. zászló, jelvény, toll, kulcstartó stb.) Amennyiben a játékvezető nyilvánvaló szándékot, ajánlatot kap az eredmény befolyásolására, ezt azonnal vissza kell utasítania és jelentenie kell az MKOSZ illetékeseknek.

C : Kötelezettségek a játékosokkal szemben:

A játékvezetőnek megfontoltan, kellő higgadsággal kell, a döntéseit meghoznia.

1. A játékvezetőnek biztosítania és szigorúan védenie kell a játékosok testi épségét.
2. A kötelező szabályok betartásával kellő tiszteletet kell tanúsítania a játékosokkal szemben akkor is, ha azok tiszteletlenül viselkednek.
3. A játékvezető játékosokkal folytatott kommunikációja rövid és szakmai jellegű legyen, nyugodt viselkedés, visszafogott testbeszéd jellemezze.
4. Figyelmeztesse és a szabálykönyvben meghatározott szankciókkal büntesse a sportszerűtlenül viselkedő, színészkedő, durván játszó játékost, ha indokolt, szakítsa meg a mérkőzést.
5. A játékvezető jelentéseiben szigorúan ragaszkodjanak a tényekhez, a történetekhez!

D: Kötelezettségek a többi játékvezetővel szemben:

A játékvezetőnek segítőkésznek, udvariasnak, megértőnek kell lennie játékvezető társaikkal szemben is.

1. A magánéletében is játékvezetőhöz méltó magatartást kell, hogy tanúsítson (pl. a törvények tisztelete, megfelelő öltözködés, az italozás kerülése, nézőtérre ne szurkolóként viselkedjen, stb.).
2. A mérkőzés közben a játékvezető látható módon nem adhatja jelét egyet nem értésének kollégája tevékenységével kapcsolatban. Tartózkodjon a játékvezető társak kritizálásától. A lelátón egymással kritikusan is megbeszélhetik a szakmai eseményeket, de ezt a környezetükben nem közölhetik a sportág más érintettjeivel.
3. A nemzetközi és NB-s minősítéssel rendelkező játékvezető mutasson példát, mindent tegyen meg azért, hogy tudását, tapasztalatát átadja a feltörekvő fiataloknak.
4. A játékvezetőnek törekednie kell az együttműködésre, az összhang megteremtésére. Az egyéni érvényesülés, siker csak a játékvezetők együttműködése alapján jöhet létre.

E: Kötelezettségek önmagával szemben:

1. A kifogástalan szakmai felkészültség.
2. Tevékenységét - a pályán, a pályán kívül egyaránt – a sportág érdekében, a kosárlabda sportág iránt mutatott alázattal végezze.
3. Fejlesztenie kell az önértékelését, az önkontrollt, a kitartást, a játékvezetői tevékenysége iránti lelkesedést, valamint meg kell találnia az önmotiválás eszközeit.
4. Pártatlan, objektív és részrehajlástól mentes magatartást kell tanúsítania.
5. Kerülnie kell a korrupció minden fajtáját.
6. A becsületesség legyen a vezérelv a pénzügyi elszámolások, a jelentések, és a sportág érintettjeivel való kapcsolatok terén.

F: Médiával kapcsolatos etikai követelmények

1. A játékvezető a média képviselőivel szemben tanúsítson mindenkor udvarias, segítőkész magatartást.
2. A játékvezető a médiának tett nyilatkozataikban is tartsa szem előtt, hogy a kosárlabda sport szereplőjeként nyilatkoznak, nem magánemberként. Véleményén a sportág külső megítélése múlhat.
3. A játékvezető az általános játékvezetői kérdésekben minden megkötés nélkül nyilatkozhat, de a konkrét mérkőzések játékvezetéséről nem fogalmazhat meg véleményt. Ha a játékvezetőt egy adott mérkőzéssel kapcsolatosan kéri fel nyilatkozatra vagy szakmai kommentálásra, ezt mindenképpen egyeztetnie kell az MKOSZ Játékvezető Bizottságával, és csak annak előzetes írásos engedélyével vállalhat szereplést.

G: A Játékvezető Bizottság etikai normákon alapuló kötelezettségei

1. A szakmai előmenetelhez az esélyegyenlőség következetes és hiánytalan biztosítása szükséges.
2. A játékvezetők tevékenységét minősíteni kell és ennek megfelelő szintű foglalkoztatást kell biztosítani.
3. A küldési elvek kidolgozása körültekintő és alapos munkát igényel, melyeket maradéktalanul be kell tartani.
4. A játékvezetők tevékenységét rendszeresen kell ellenőrizni, és a teljesítményüket szakmailag megalapozottan kell értékelni.
5. A rangsorok, a keretek kialakítása a közzétett irányelvek, szempontok alapján történjen.
6. A pályájukat befejező játékvezetőket méltó elismerésben, megbecsülésben, tiszteletadásban kell részesíteni.
7. A Játékvezetői Bizottság tevékenysége minden területen az összeférhetetlenség szigorú elvének betartásával működjön.